



KESKKONNAMINISTEERIUM

MAKSUSTAMINE - OTSESED JA KAUDSED KESKKONNAMAKSUD

Tasakaalu leidmine keskkonnanäesmärkide ja maksueesmärkide vahel,
riigi huvide ja konkurentsivõime ning
KÕV-dele seadustega pandud ülesannete ja nende täitmiseks
vajalike ressursside vahel.

Olukord ja tulevikuväljavaated

Andres Talijärv

Keskkonnaministeerium / kantsler

Märts 2014

VV tegevuskava eelnõu

Motiveerimaks jäätmete sorteerimist võimaldame omavalitsusel suuremates raamides otsustada kohustusliku jäätmeveo sageduse üle.

Algatame jäätmeveo korralduse reformi, mille tulemusel säiliks inimestel prügiveosüsteemiga liitumiskohustus, kuid lisanduks õigus valida parimat hinna ja kvaliteedi suhet pakkuv teenusepakkuja. Reformi läbiviimisel peame oluliseks säilitada jõukohase hinnaga jäätmeveoteenuse kättesaadavus ka hajaasustuspiirkondades ning tagada kohalikele omavalitsustele jäätmehoolduse rahastus.

VV tegevuskava eelnõu

Stimuleerimaks jäätmete sorteerimist ja keskkonnahoidlikumaid jäätmekäitlusviise ning tagamaks kohalikele omavalitsustele jäätmehoolduse korraldamiseks püsivam rahastus, töötame uue keskkonnatasude raamkava koostamise raames välja Euroopa Liidu jäätmehierarhiast sõltuva jäätmekäitluse keskkonnatasudega maksustamise mudeli.

Räägime läbi ja võtame vastu uue keskkonnatasude raamkava aastateks 2016-2020. Uus kava näeb ette ehitusmaavarade ressursitasude jagamist ressursi omamise tasuks ja ressursi kasutamise tasuks.

Ettekandes käsitlusele tulevad teemad

Sissejuhatus keskkonnapoliitika
majandushoobadesse

1. Lühiülevaade keskkonnatasudest ja keskkonnamaksudest Eestis
2. Tasakaalu leidmine keskkonnaeesmärkide ja maksueesmärkide vahel
3. Tasakaalu leidmine riigi huvide ja konkurentsivõime vahel
4. Tasakaalu leidmine kohalikele omavalitsustele seadusega pandud kohustuste ja nende täitmiseks vajalike ressursside vahel
5. Keskkonnatasude raamkava koostamise senine protsess

Kokkuvõte

Sissejuhatus keskkonnapoliitika majandushoobadesse

Keskkonnapoliitika majandushoobade liigitus

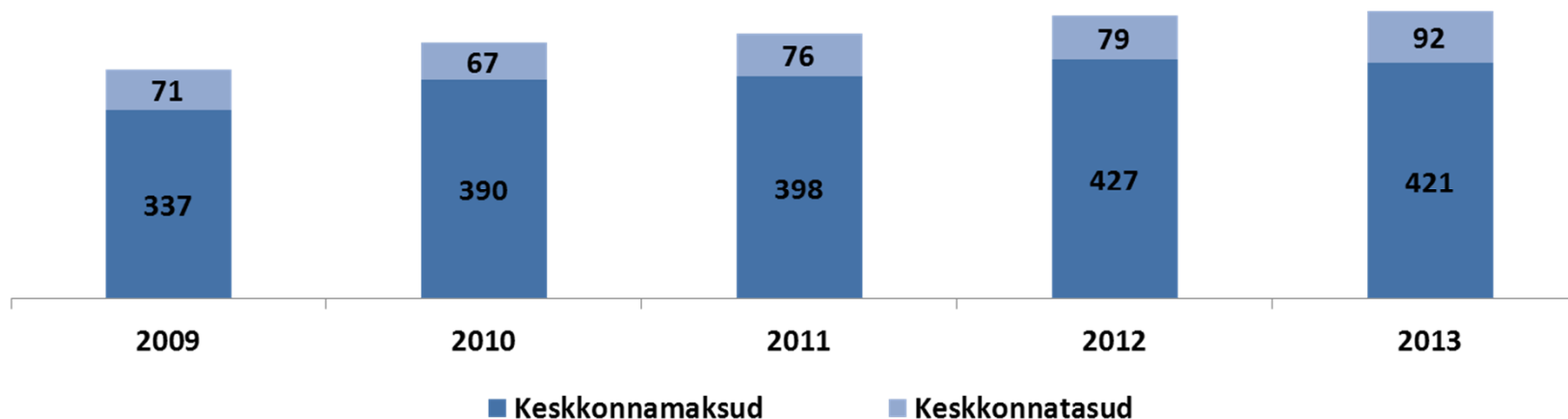
Keskkonnamaksud

- Kohustuslik makse
- Ühikupõhine
- Kasutatakse riigieelarve üldvajaduste rahastamiseks
- Laekub riigieelarvesse
- Maksab tarbija
- Mõjutab tarbijat vähem tarbima

Keskkonnatasu

- Kohustuslik makse
- Ühikupõhine
- Kasutatakse reeglina keskkonnakaitse rahastamiseks või KOVidele keskkonnamõjude kompenseerimiseks
- Laekub riigieelarvesse sihtotstarbeliselt
- Maksab tootja
- Mõjutab tootja konkurentsivõimet ja sunnib teda keskkonnakaitsemeetmeid võtma (tooteühiku kohta vähem saastet või ressursi tähendab väiksemat kulu)

1. Lühiülevaade keskkonnatasudest ja -maksudest Eestis (1)



Joonis 1. Keskkonnamaksude laekumine aastatel 2009-2013, mln eur

Tabel 1. Ülevaade keskkonnamaksude laekumisest aastatel 2009-2013, mln eur

| | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 |
|--------------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| Kütuseaktsiis | 311,6 | 357,1 | 361,4 | 389,8 | 383,7 |
| Elektriaktsiis | 22,0 | 29,3 | 32,3 | 32,6 | 33,0 |
| Raskeveokimaks | 3,544 | 3,496 | 3,680 | 3,895 | 4,02 |
| Mootorsõidukiaktsiis | 0,001 | 0,002 | 0,002 | 0,001 | 0,00 |
| Pakendiaktsiis | 0,030 | 0,010 | 0,197 | 0,276 | 0,37 |
| Keskkonnatasud | 71 | 67 | 76 | 79 | 92 |
| Kokku | 408,4 | 457,1 | 473,4 | 505,4 | 513,1 |
| Keskkonnatasud/keskkonnamaksud kokku | 17% | 15% | 16% | 16% | 18% |

1. Lühiülevaade keskkonnatasudest ja -maksudest Eestis (2)

Keskkonnatasude seaduse (edaspidi KeTS) järgi maksab keskkonnatasu isik, kes on saanud keskkonnaloaga või seadusega sätestatud muul alusel õiguse eemaldada looduslikust seisundist loodusvara, heita keskkonda saasteaineid või kõrvaldada jäätmeid või on teinud seda vastavat õigust omamata. (KeTS § 5 lg 1)

Keskkonnatasu on keskkonna kasutusõiguse hind. (KeTS § 3 lg 1)

Keskkonnatasude rakendamise eesmärk on vältida või vähendada loodusvarade kasutamisega, saasteainete keskkonda heitmisega ja jäätmete kõrvaldamisega seotud võimalikku kahju. (KeTS § 4 lg 1)

Keskkonnatasudest riigieelarvesse laekuvat raha kasutatakse sihtotstarbeliselt keskkonnaseisundi hoidmiseks, loodusvarade taastootmiseks ja keskkonnakahjustuste heastamiseks. (KeTS § 4 lg 3)

1. Lühiülevaade keskkonnatasudest ja -maksudest Eestis (3)

Keskkonnatasude rakendamise eesmärgid

Keskkonnatasusid rakendatakse iga sisuvaldkonnaga (välisõhk, veekeskkond, jäätmed, põhjavesi, maavarad) seotud keskkonnaprobleemide lahendamiseks ja ennetamiseks, millele lisaks peavad keskkonna kasutajad kompenseerima enda tegevusega seotud häiringud.

Keskkonnatasud on keskkonnapoliitika otsesed majandusinstrumendid, kutsumaks esile muutust tootmises, mille tulemusena tõhustub või muutub säästlikumaks ressursikasutus ja väheneb saastamine.

Keskkonnatasude rakendamise eesmärgid:

- ergutada loodusvarade säästlikku kasutamist;**
- ergutada keskkonnasõbralikuma toorme ja kütuse kasutamist;**
- ergutada taaskasutuslahenduste väljatöötamist;**
- ergutada loodusvarade kasutajaid ja keskkonna saastajaid rakendama keskkonnakaitsemeetmeid;**
- aidata kaasa keskkonnaga seotud tootmisväliste kulude muutmiseks tootmiskuludeks;**
- koguda raha loodusvarade säästliku kasutamise, keskkonnakaitse ja looduse mitmekesisuse säilitamise riiklike meetmete rahastamiseks.**

1. Lühiülevaade keskkonnatasudest ja -maksudest Eestis (4)

Keskkonnamaksude eesmärgid

Maksu erijooneks on asjaolu, et puudub täpne seos tasutud summa ja maksumaksjale osutatavate ühisteenuste väärtuste vahel.

Keskkonnamaksud peaksid koos muude meetmetega mõjutama tarbijaid üleüldiselt keskkonnasäästlikumalt käituma, mh peaks tõusma inimeste teadlikkus, mis on ökoloogiliste reformide põhiliseks eeltingimuseks.

Aktsiisid on kaudsed keskkonnamaksud, millega võib tarbijate poolt kaasneda keskkonnakasutuse vähenemine ja keskkonnateadlikkuse tõus, kuid neil on ka fiskaalne eesmärk ehk tulu teenimine riigieelarve (valdkonnaga seotud) kulude finantseerimiseks.

Eesti rakendatavad keskkonnamaksud on kütuseaktsiis, elektriaktsiis, raskeveokimaks, mootorsõidukiaktsiis, pakendiaktsiis.

1. Lühiülevaade keskkonnatasudest ja -maksudest Eestis (5)

Keskkonnaga seotud maksudest on Eestis olulisim roll kütuseaktsiisil, mida laekus 2013. a 384 mln eurot. Kütuseaktsiis on suunatud vähendama kütuste tarbimist ning selle laekumisega finantseeritakse teehoidu (vähemalt 75% laekumisest), samuti muid riigieelarve kulusid.

Tähtsuset teisel kohal on keskkonnatasud, mida laekus 2013. a 92 mln eurot. Keskkonnatasud peavad suunama tootjaid vähendama saastamist ja tõhustama ressursikasutust. Nendest laekuvad tulud jagunevad Keskkonnainvesteeringute Keskuse (edaspidi KIK), kohalike omavalitsuste (edaspidi KOV) ja riigieelarve (edaspidi RE) vahel.

Keskkonnainvesteeringute Keskus finantseerib projekte, eesmärgiga säilitada või parandada keskkonnaseisundit, keskkonnatasude kasutamine on sihtotstarbeline.

KOVID saavad laekunud tasusid kasutada oma jooksvate kulude katmiseks kui ka keskkonnaga või elanike heaolu tõstmisega seotud projektideks, eraldi sihtotstarvet neile määratud ei ole.

Riigieelarvesse laekunud keskkonnatasudega saab tõsta ühiskonna heaolu, suunates need näiteks üleriiklike projektide rahastamiseks või rahvatervise edendamiseks, eraldi sihtotstarvet tasudele määratud ei ole.

2. Tasakaalu leidmine keskkonna- ja maksueesmärkide vahel (1)

Näiteid Eesti keskkonnanäesmärkidest

Vesi

- Saavutada põhjavee hea seisund aastaks 2015
- Saavutada ja säilitada Eesti pinnavee hea seisund
- Läänemere kaitsmiseks vähendada merre suunduvat lämmastikukogust umbes 1800 tonni ja fosfori kohust 320 tonni

Välisõhk

- SO₂ – vähenemine 32%, st indikatiivne piirkogus aastal 2020 on 51,9 tuhat tonni
- NO_x – vähenemine 18%, st indikatiivne piirkogus aastal 2020 on 29,4 tuhat tonni
- PM_{2,5} – vähenemine 15%, st indikatiivne piirkogus aastal 2020 on 16,9 tuhat tonni
- LOÜ – vähenemine 10%, st indikatiivne piirkogus aastal 2020 on 37,1 tuhat tonni
- NH₃ – vähenemine 1%, st indikatiivne piirkogus aastal 2020 on 9,7 tuhat tonni

Jäätmed

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2008/98/EÜ ning Jäätmeseaduses kehtestatud taaskasutuseesmärgid, mh aastaks 2020 '50 % olmejäätmete ringlussevõtt' (2011. a tase ca 27 %)

Loodusvarad

Tagada ressursside säästlik ja jätkusuutlik kasutamine vähima keskkonnamõjuga

Lisaks: Euroopa 2020 eesmärgid, kliimapoliitika eesmärgid,
taastuvenergia

2. Tasakaalu leidmine keskkonna- ja maksueesmärkide vahel (2)

Keskkonnaneesmärkide saavutamiseks kasutatavad käitumist ja teadlikkust suunavad instrumendid:

- ranged (administratiivsed) regulatsioonid:
 - piirkogused, -normid, -määrad;
 - (tehnilised) nõuded;
 - keskkonnaloas sätestatud piirangud jm;
- **paindlikud keskkonnapoliitika majandusinstrumendid:**
 - **keskkonnatasud;**
 - **keskkonnamaksud, sh aktsiisid;**
- vabatahtlikud ja nõudluspoolsed meetmed:
 - Keskkonnajuhtimissüsteemid;
 - ökomärgised;
 - keskkonnahoidlikud riigihanked;
 - tarbijatepoolse teadlikkuse tõstmine.

2. Tasakaalu leidmine keskkonna- ja maksueesmärkide vahel (3)

Keskkonnamaksude ja keskkonnatasude kasutamise eesmärgid seoses maksueesmärkidega

Keskkonnatasudega tuleb tagada ja suurendada võimekust keskkonnakaitsekulutuste rahastamiseks (läbi Keskkonnainvesteeringute Keskuse), sh kui Euroopa Liidu jagatavad toetused vähenevad.

Keskkonnaga seotud kulud on ka näiteks Natura võrgustiku ja looduskaitsealade hooldamise ning püsielupaikade säilitamisega seotud kulud. Siinkohal on oluline teadvustada nende pakutavad väärtust ühiskonnale (nn välistulu), mis ei realiseeru läbi maksete riigile, kuid mille hoidmiseks peab riik tegema lisakulutusi, mille katmine on samuti vajalik keskkonnaga seotud maksude laekumise kaudu.

Nii riigieelarvesse kui ka KIKi laekunud keskkonnatasude ja –maksudega saab toetada Euroopa Liidu direktiividest tulenevate keskkonnanõuete täitmist.

Riigieelarvesse laekunud keskkonnatasude ja keskkonnamaksudega saab toetada keskkonnaga seotud struktuursete muudatuste läbiviimist (nt taastuvenergeetika osatähtsuse suurendamine energeetikas).

Maksustamisega seotud instrumendid on vaid üks meede keskkonnaeesmärkide saavutamiseks, samas on tegemist olulise keskkonnapoliitika toetuspoolsete instrumentide võimaldamise vahendiga.

2. Tasakaalu leidmine keskkonna- ja maksueesmärkide vahel (4)

Tabel 2. Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt vahendatud investeeringud aastatel 2005-2012, mln eur

| Programmi nimetus | Toetused kokku |
|--|-----------------------|
| Keskkonnaprogrammi kulud | 264 |
| Veemajandus | 105 |
| Jäätmekäitlus | 36 |
| Looduskaitse | 30 |
| Keskkonnakorraldus | 26 |
| Muud | 67 |
| Välisabi põhivara soetamiseks kulud | 685 |
| Veemajandus | 241 |
| Jäätmekäitlus | 22 |
| Looduskaitse | 16 |
| Keskkonnakorraldus | 17 |
| Muud | 389 |
| Kokku | 948 |
| Veemajandus | 346 |
| Jäätmekäitlus | 58 |
| Looduskaitse | 45 |
| Keskkonnakorraldus | 43 |
| Muud | 456 |

2. Tasakaalu leidmine keskkonna- ja maksueesmärkide vahel (5)

Kui maksueesmärgid on seotud lisaks keskkonnanäesmärkidele fiskaalpoliitikaga, siis muutuvad seosed keerulisemaks.

Kokkuvõttes tuleb leida tasakaal riigieelarve tulude, ühiskonna heaolu ja SKP kasvu ning jätkusuutliku majanduse ja keskkonnaseisundi vahel.

Seda kirjeldab **ökoloogiline maksureform**

Keskkonnainvesteeringud, nt taastuvenergeetika arendamine <-> SKP kasv <-> ühiskondlik heaolu

Tööjõumaksude koormuse vähendamine <-> keskkonnaga seotud maksude, tasude ja aktsiiside tõstmine

Majandus ja keskkond on üha enam seotud, neid ei tuleks vastandada, vaid vaadata teineteist täiendavas koosmõjus, sh majanduse rohestamise kontekstis.

Näiteks taastuvenergeetika edendamine loob töökohti, SKP kasvu ja tõstab seeläbi ühiskonna heaolu. Võidavad nii keskkond kui ka majandus.

2. Tasakaalu leidmine keskkonna- ja maksueesmärkide vahel (6)

Tabel 3. SKP, laekunud maksud, keskkonnamaksud ja keskkonnatasud aastatel 2003-2013, mln eur

| | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 |
|--|--------------|--------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| SKP | 8 719 | 9 685 | 11 182 | 13 391 | 16 069 | 16 235 | 13 970 | 14 371 | 16 216 | 17 415 | 18 435 |
| Laekunud maksud RE +KOV | 2 642 | 2 900 | 3 380 | 4 071 | 5 004 | 5 292 | 4 768 | 4 696 | 5 026 | 5 509 | 6 935 |
| s.h. | | | | | | | | | | | |
| Laekunud maksud RE | 2 294 | 2 509 | 2 933 | 3 528 | 4 328 | 4 497 | 4 076 | 4 046 | 4 342 | 4 775 | 6 140 |
| Laekunud maksud KOV | 347 | 391 | 447 | 542 | 676 | 794 | 692 | 650 | 684 | 734 | 794 |
| s.h. | | | | | | | | | | | |
| Keskkonnamaksud kokku | 133 | 172 | 218 | 242 | 282 | 325 | 337 | 390 | 398 | 427 | 421 |
| Kütuseaktsiis | 132 | 168 | 214 | 238 | 278 | 300 | 312 | 357 | 361 | 390 | 384 |
| Elektriaktsiis | . | . | . | . | . | 20 | 22 | 29 | 32 | 33 | 33 |
| Raskeveokimaks | 0 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | 4 | 4 | 4 |
| Mootorsõidukiaktsiis | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Pakendiaktsiis | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Laekunud keskkonnatasud | 32 | 34 | 41 | 57 | 72 | 73 | 71 | 67 | 76 | 79 | 92 |
| Laekunud keskkonnatasud-RE | 25 | 26 | 31 | 43 | 55 | 55 | 54 | 48 | 56 | 59 | 74 |
| Laekunud keskkonnatasud-KOV | 7 | 8 | 10 | 14 | 17 | 18 | 17 | 19 | 20 | 20 | 18 |
| Keskkonnakasutusega seotud maksud kokku | 165 | 206 | 258 | 300 | 354 | 398 | 408 | 457 | 473 | 505 | 513 |

2. Tasakaalu leidmine keskkonna- ja maksueesmärkide vahel (6)

Keskkonnaga seotud maksud moodustasid 2013. a 7,4% kogu maksulaekumistest, seega nende roll on hetkel tagasihoidlik.

ÖM Ri läbiviimise käigus tuleb silmas pidada tasakaalu selle vahel, et keskkonnaga seotud maksude rakendamine oleks ka edaspidi seotud konkreetsete keskkonnanäesmärkidega ja probleemide lahendamise (ehk tooksid ühiskonnale kaudselt kaasa lisatulu), kuid laekunud raha kasutamine oleks paindlikum ja suunatud vastavalt riigi prioriteetidele, sh asendaks piisaval määral teiste maksude laekumise vähenemist.

Tagada tuleb ka keskkonnanäesmärkide saavutamiseks vajalike kulude kaetus.

3. Tasakaalu leidmine riigi huvide ja konkurentsivõime vahel, strateegiline vaade (1)

ÖM Ri üldisem eesmärk on parandada riigi konkurentsivõimet ja majanduslikku efektiivust ning vähendada töötust, tõsta elukeskkonna kvaliteeti ja kaitsta inimeste tervist, anda tuge innovaatilisusele ja tehnoloogia siirdele ning seeläbi majanduse arengule, töökohtade loomisele ja regionaalsete erisuste vähendamisele.

Koalitsioonilepingus maksupoliitika kohta: tööjõumaksude vähendamine

- Suurendatakse eelarve paindlikkust, vähendades tulude sidumist konkreetsete kuluartiklitega.
- Inimeste sissetulekute kasvatamiseks, majanduskasvu ergutamiseks ja uute töökohtade tekkeks **eelistatakse maksukoormuse kandumist tööjõu maksustamiselt ressurside kasutuse, saastamise ja eluiga lühendavate ning tervist kahjustavate harjumuste maksustamisele.**
- Toetatakse töötuskindlustuse määra vähendamist 0,6 % võrra.

Tarbimise maksustamine võimaldab maksusignaalide läbi tõsta teadlikkust ja juhtida tähelepanu tarbimisest tulenevatele keskkonnaga seotud mõjudele, kuid ka suurendab paindlikkust sissetulekute kasutamisel, st tarbija suunab ise enda raha sinna, kus see on efektiivseim (mitte riik). Suureneb sisenõudluse ergutav mõju majandusele.

3. Tasakaalu leidmine riigi huvide ja konkurentsivõime vahel, strateegiline vaade (4)

Koalitsioonilepingus energeetika kohta

Võetakse vastu uus Energiamaajanduse arengukava aastani 2030, lähtudes alljärgnevaist põhimõttest:

- a. energiasõltumatuse suurendamiseks arendatakse taastuvenergeetikat ja toetatakse Euroopa Liidu sõltuvuse vähendamist Venemaa tarnitavast maagaasist. Toetatakse Euroopa Liidu tasemel ambitsioonikaid taastuvenergia eesmärke (sh kaalutakse üle-euroopalise taastuvenergia eesmärgi suurendamist 27%-lt 30%le; toetatatakse CO₂ emissiooni vähendamist aastaks 2030 vähemalt 40% võrra), kuid pooldatakse liikmesriikidele vabade käte andmist nende eesmärkide saavutamise konkreetsete viiside osas;
- b. pooldatakse elektri- ja soojatootmises järk-järgulist üleminekut taastuvenergeetikale, seades pikaajaliseks eesmärgiks täieliku ülemineku taastuvenergiale. Üleminekut ei rahastata tarbija taskust, vaid heitmekaubanduse lisatuludest, taastuvenergia koostöömehhanismide ning bilansienergia (väiketootjate võimalus toota võrku taastuvenergiat ja tasaarveldada selle aasta jooksul energiatarbimisega) süsteemi kaudu;
- c. säilitatakse biogaasi aktsiisivabastus.

3. Tasakaalu leidmine riigi huvide ja konkurentsivõime vahel, strateegiline vaade (5)

Keskkonnaga seotud maksud ja tasud saavad panustada konkurentsivõime tõstmisesse läbi õigete signaalide andmise tarbijatele ja tootjatele, mis on kooskõlas ka Euroopa Liidu strateegiatega.

Näiteks elektriaktsiis suunab tõhustama elektri kasutamist ning energiaga seotud maksud planeerima terviklikel lahendustel põhinevaid hooneid, millel on madalamad soojuskaod ja –kulud, väiksem energiatarve, kokkuvõttes madalamad kulud. Tootmishoonete puhul toob selline planeerimine kaasa ka tootmise konkurentsivõime kasvu või säilitamise kasvavate energiahindade juures, keskkonna aspektist aga väiksema ressursikasutuse ja saaste.

4. Tasakaalu leidmine KOV-dele seadustega pandud ülesannete ja nende täitmiseks vajalike ressursside vahel

Omavalitsusüksuse ülesanded ja pädevus

Omavalitsusüksuse ülesandeks on korraldada antud vallas või linnas sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist, valla- või linnasisest ühistransporti ning valla teede ja linnatänavate korrashoidu, juhul kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita.

Omavalitsusüksuse ülesanne on korraldada antud vallas või linnas koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses. Nimetatud asutuste osas võidakse seadusega ette näha teatud kulude katmist kas riigieelarvest või muudest allikatest.

Omavalitsusüksus täidab riiklikke kohustusi:

- 1) mis on talle pandud seadusega;
- 2) mis tulenevad selleks volitatud riigiorgani ja antud volikogu vahelisest lepingust.

Kohalikule omavalitsusele riigi poolt pandud kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest.

Tabel 4. KOVide eelarvete koondülevaade 2013. aastal

| | Täitmine | Osatähtsus kogutuludes/-kuludes |
|---|-----------------------|---------------------------------|
| PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU | 1 332 325 645 | |
| Maksutulud | 794 251 095 | 60% |
| Füüsilise isiku tulumaks | 725 750 958 | 54% |
| Maamaks | 57 556 211 | 4% |
| Loomapidamismaks | 0,00 | 0% |
| Reklaamimaks | 3 703 349 | 0% |
| Teede ja tänavate sulgemise maks | 1 474 134 | 0% |
| Parkimistasu | 5 766 441 | 0% |
| Tulud kaupade ja teenuste müügist | 148 814 173 | 11% |
| Saadavad toetused tegevuskuludeks | 367 524 921 | 28% |
| Tasandusfond | 74 252 136 | 6% |
| Toetusfond | 230 916 815 | 17% |
| Muud saadud toetused tegevuskuludeks | 62 355 969 | 5% |
| Muud tegevustulud | 21 735 454 | 2% |
| Kaevandamisõiguse tasu | 12 316 702 | 1% |
| Laekumine vee erikasutusest | 5 377 014 | 0% |
| Saastetasud ja keskkonnale tekitatud kahju hüvitis | 431 868 | 0% |
| Muud tegevustulud | 3 609 868 | 0% |
| PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU | -1 211 506 750 | |
| Antud toetused tegevuskuludeks | -164 273 997 | 14% |
| Subsiidiumid ettevõtlusega tegelevatele isikutele | -200 375 | 0% |
| Sotsiaalabitoetused ja muud toetused füüsilistele isikutele | -56 662 546 | 5% |
| Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks | -92 726 573 | 8% |
| Mittesihtotstarbelised toetused | -14 684 501 | 1% |
| Muud tegevuskulud | -1 047 232 752 | 86% |
| Tööjõukulud | -585 774 880 | 48% |
| Majandamiskulud | -438 928 677 | 36% |
| Muud kulud | -22 529 194 | 18% |
| PÕHITEGEVUSE TULEM | 120 818 895 | |

4. Tasakaalu leidmine KOV-dele seadustega pandud ülesannete ja nende täitmiseks vajalike ressursside vahel

KOVid saavad hetkel kujundada oma tulubaasi üksikisiku tulumaksu, ettevõtte tulumaksu ja keskkonnatasude (maavara kaevandamisõiguse tasud, vee erikasutusõiguse tasud, segaolmejäätmete ladestamise tasu) kaudu.

Keskkonnamaksude ja -tasude poliitika edasiarendamisel tuleb silmas pidada, kui palju KOVidele pandud kohustuste kuludest kaetakse riigieelarvest läbi tasandusfondi või teiste toetuste ning kui palju on võimalik KOVidel ise enda tulubaasi mõjutada nt läbi jäätmekäitlusteenuse kujundamise, kaevandamistegevuse soodustamise, ettevõtlustegevuse arendamise. Maksupoliitika kujundamisel tarbimise ja keskkonnaga seotud maksude suunas kaetakse laekuvatest aktsiisidest ka KOVidele vajalikud tulud.

Keskkonnatasud on keskkonnanäesmärkidega seotud tasud, mistõttu kompensatsioonina keskkonnamõju talumise eest saab neid kasutada KOVi elanike heaolu tõstmiseks, kuid need ei saa kujuneda KOVi sissetulekuks ilma keskkonna aspekti silmad pidamata.

KOVide jaoks hetkel olulisimad keskkonnatasud - **maavara kaevandamisõiguse tasud** - laekuvad KOVide eelarvesse vastavalt kaevandaja tegevusplaanile ning majanduslikule olukorrale. Kui võetakse kasutusele ehitusmaavarade kaevandamise jaoks kaheosaline tasu, mille püsiosa rakendub kaevandamisõiguse saamise aastast, oleks selle või sellest osa laekumine KOV eelarvesse püsiv pikaajaline tulu ja võimalus enda tegevuste finantseerimiseks.

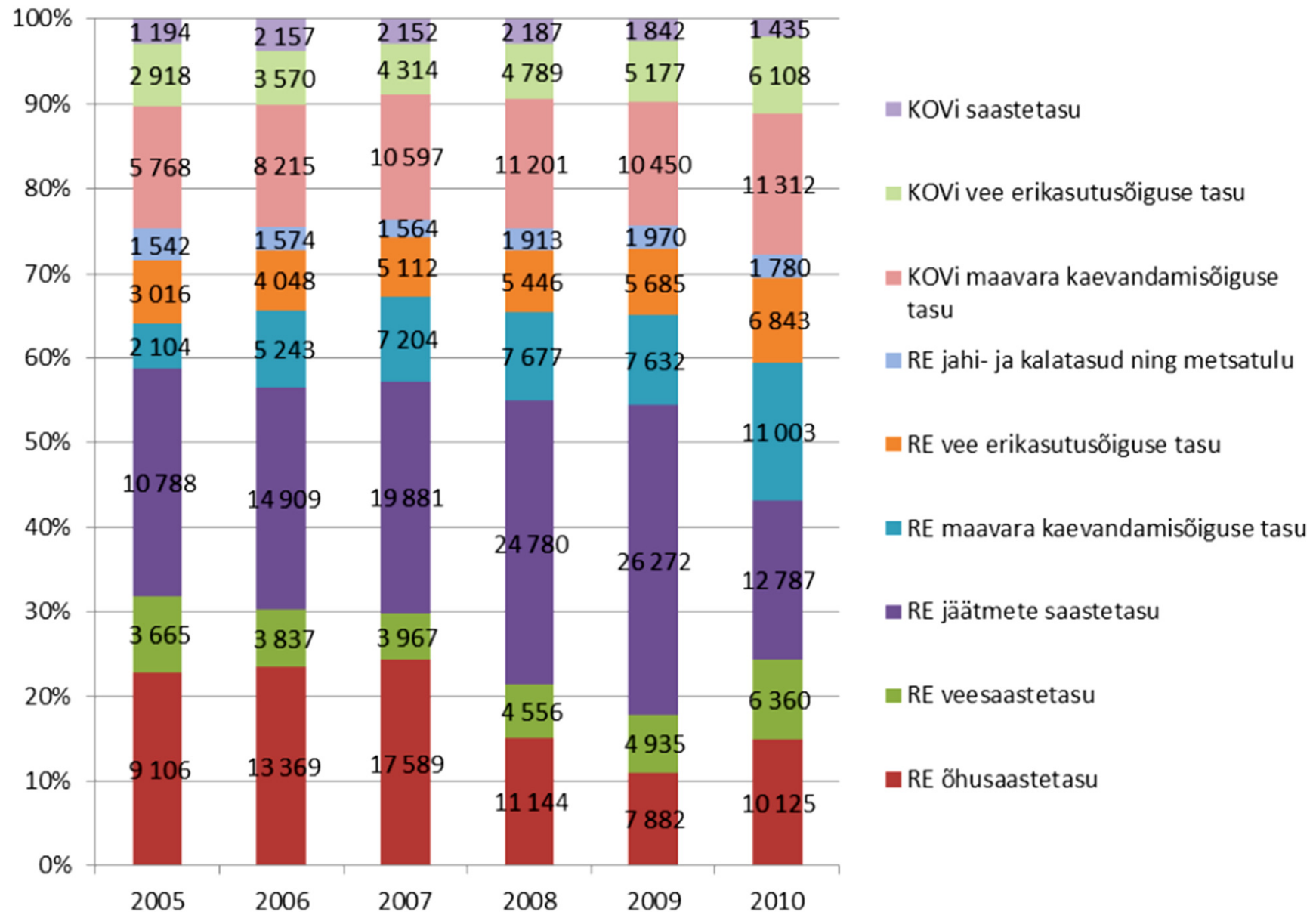
Sarnased lahendused tuleb läbi töötada jäätmekäitluse finantseerimiseks, kuid eesmärgiga soodustada ringlussevõttu ja jäätmekäitlushierarhia järgimist, st suunitlus keskkonnale.

4. Tasakaalu leidmine KOV-dele seadustega pandud ülesannete ja nende täitmiseks vajalike ressursside vahel

Tabel 5. Keskkonnatasude laekumiste jaotus RE ja KOV vahel, tuh eur

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 |
|--|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| <u>Keskkonnatasude laekumised</u> | | | | | | | |
| <u>RE+KOV</u> | 85 782 | 87 531 | 71 770 | 67 222 | 75 847 | 78 790 | 92 025 |
| KOV eelarve | 17 072 | 18 183 | 17 471 | 18 856 | 19 553 | 20 137 | 18 125 |
| Valdkondlik jaotus kogu laekumistest | | | | | | | |
| 1)Jäätmete ladestamise saastetasu kokku | 22 032 | 26 967 | 28 114 | 14 222 | 16 126 | 16 587 | 20 161 |
| s.h.RE | 19 881 | 24 780 | 26 272 | 12 787 | 14 578 | 15 619 | 19 730 |
| KOV | 2 152 | 2 187 | 1 842 | 1 435 | 1 547 | 967 | 431 |
| 2)Õhuheitmete saastetasu RE | 17 589 | 11 144 | 7 882 | 10 125 | 12 364 | 9 925 | 11 412 |
| 3)Veeheitmete saastetasu RE | 3 967 | 4 556 | 4 935 | 6 360 | 5 500 | 4 921 | 5 153 |
| 4)Vee erikasutusõiguse tasu kokku | 9 426 | 10 236 | 10 862 | 12 951 | 12 901 | 13 372 | 14 181 |
| s.h. RE | 5 112 | 5 446 | 5 685 | 6 843 | 7 006 | 6 994 | 8 804 |
| KOV | 4 314 | 4 789 | 5 177 | 6 108 | 5 895 | 6 378 | 5 377 |
| 5)Maavara kaevandamisõiguse tasu kokku | 17 801 | 18 878 | 18 082 | 22 315 | 27 712 | 32 514 | 39 855 |
| s.h. RE | 7 204 | 7 677 | 7 632 | 11 003 | 15 601 | 19 722 | 27 538 |
| KOV | 10 597 | 11 201 | 10 450 | 11 312 | 12 111 | 12 792 | 12 317 |

Joonis 4. Keskkonnatasude laekumiste jaotus RE ja KOV vahel, tuh eur



Allikas: Keskkonnakulutuste analüüs, Praxis, 2012, lk 14 (RaM ja KKM andmete alusel)

5. Keskkonnatasude kujundamine aastateks 2016-2020

Raamkava koostamine 2014. a lõpuks

Keskkonnatasude raamkava on suunatud nii keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu koostamise ettevalmistamiseks ja teabe kogumiseks kui ka võimalikult varajaseks huvigruppide kaasamiseks edaspidiste arengute kujundamisel.

Kaasamise eesmärgiks on koguda informatsiooni ja tagasisidet keskkonnatasude seaduse toimimisest, kitsaskohtadest ja ebaselgustest, vananenud või uuendamist vajavatest aspektidest.

Soovime ühendada keskkonnapoliitiliste eesmärkidega seotud ning huvigruppide jaoks oluliste küsimuste lahendamise, et keskkonnatasude regulatsioon täidaks selle kehtestamisega seatud eesmärgi parimal moel.

Raamkavas tuleb muuhulgas lahendada küsimused: mis on keskkonnatasude roll keskkonnainvesteeringute rahastamisel, riigieelarve täitmisel ühiskonna heaolu tõstmiseks ning kuidas saavad keskkonnatasud panustada KOVide tulude kujunemisse.

Keskkonnatasude kujundamisega seotud infovahetuseks on loodud ka e-maililist, mille kaudu jagatakse asjakohaseid materjale ja teavitatakse aruteludest.

Kontakt: Aire.Rihe@envir.ee

5. Keskkonnatasude kujundamine aastateks 2016-2020

Keskkonnatasude raamkava 2016+ kaasamise kronoloogia

I Arutelud kehtivale keskkonnatasude regulatsioonile tagasiside ja muudatuste panekute küsimiseks

25.09.2013 Välisõhuteemaline ümarlaud kehtivale regulatsioonile tagasiside küsimiseks

30.09.2013 Veeteemaline ümarlaud kehtivale regulatsioonile tagasiside küsimiseks

01.10.2013 Maavarade teemaline ümarlaud kehtivale regulatsioonile tagasiside küsimiseks

02.10.2013 Põlevkivitööstusele suunatud ümarlaud kehtivale regulatsioonile tagasiside küsimiseks

I (a) 02.10.2013 tehtud ettepaneku põhjal korraldatud põhjaveeteemaline kohtumine

05.11.2013 toimus eraldi kaevandustest ja karjääridest põhjavee väljapumpamise tasustamisega seotud arutelu Keskkonnaministeeriumi, KKA spetsialistide, kutsutud ekspertide ja maavarade kaevandajatega.

II Arutelu keskkonnatasude raamkava 2016+ peamiste arengusuundade tutvustamiseks ja täiendamiseks

03.12.2013 Arutelu raamkava peamiste arengusuundade üle, sh põlevkivi puhul tõstatati võimalused selle ressursitasu sidumiseks nafta maailmaturuhinnaga; põlevkivi pakkumiseks kontsessiooni teel, põlevkivi pakkumiseks enampakkumise teel, põlevkivi kaevandamislubade enampakkumisele panekuks.

III Avaliku arutelu järel eraldi kohtumised erialaliitude esindajatega sisuvaldkondade muudatuste ja probleemide arutamiseks, et valmistada ette täiendatud raamkava

04.12.2013 toimus erialaliitude tasandil kohtumine vesiviljelusega seotud tasustamise arutamiseks

11.12.2013 toimus kohtumine Eesti Vee-ettevõtete Liiduga veega seotud keskkonnatasude arutamiseks

17.12.2013 toimus erialaliitude tasandil kohtumine ehitusmaavarade ja turba tasustamise arutamiseks

14.02.2014 toimus arutelu Keemiatööstuse Liidu ja ettevõtete esindajatega kohtumine raamkava sisuvaldkondade muudatuste arutamiseks

V Arutelu aprillis, et tutvustada 3. detsembri 2013 ja vahepeal läbiviidud erialaliitudega kohtumiste põhjal täiendatud raamkava eelnõud.



KESKKONNAMINISTEERIUM

Täna tähelepanu eest

Andres Talijärv

andres.talijarv@envir.ee